

ÜLEVAADE TEEKONNAST

I SAMM

Kristlase iseloom

Matteuse 5:1–12

1. jaanuar – 5. märts

II SAMM

Kristlase mõju

Matteuse 5:13–16

6.–25. märts

III SAMM

Kristlase õigus

Matteuse 5:17–48

26. märts – 22. juuni

IV SAMM

Kristlase vagadus

Matteuse 6:1–18

23. juuni – 17. august

V SAMM

Kristlase eesmärgid ja prioriteedid

Matteuse 6:19–34

18. august – 11. oktoober

VI SAMM

Kristlase suhted

Matteuse 7:1–12

12. oktoober – 13. november

VII SAMM

Kristlase pühendumine

Matteuse 7:13–29

14. november – 31. detsember

NELJAS SAMM JÄTKUB

KRISTLASE VAGADUS
MATTEUSE 6:1–18

KAHEKORDSELT ÖNNISTATUD TEGU

Sest vaeseid ei puudu maal kunagi. Seepärast ma käsin sind ja ütlen: Äva heldesti oma käsi oma vennale, hädalisele ja vaesele oma maal! 5Ms 15:11

Raaamatust „Mõtted õndsakskiitmise mäelt“ võime lugeda: „Heategevustöö on kahekordselt õnnistatud töö. Kuigi see, kes annab abivajajatele, õnnistab teisi, õnnistatakse teda ennast veel suuremal määral. Kristuse arm hinges kujundab iseloomujooni, mis – vastupidised isekusele – õilistavad, täiustavad ja rikastavad elu. Salajas tehtud lahkuseteod seovad südamed kokku ning lähendavad neid Tema südamele, kellest lähtub iga soov teha head. Väikesed tähelepanuavaldused ja armastusest ning eneseohverdusest ajendatud teod, mis voolavad elust välja sama vaikselt kui lilledõhn – need ei moodusta väikest osa elu õnnistustest ja õnnest. Ja lõpuks leitakse, et enesesalgamist teiste hüvanguks ja õnneks, olgu see siin nii tagasihoidlik ja tähelepanematu kui tahes, tunnustatakse taevas kui märki meie liidust Temaga, Aukuningaga, kes oli rikas, kuid sai vaaseks meie pärast.“ (lk 82, 83)

Vaikselt teisi aidates aitame ka iseennast. Me arendame oma iseloomu. Me muutume järjest sarnasemaks Jumalaga, kes on meile nii palju andnud. Ja selle protsessi käigus aitame kedagi, kes tõesti vajab abi.

Vaikse andmise teenistus mõjutab meie enda elu. See on osa protsessist, mille kaudu Jumal võtab iseka inimese ja muudab ta enda sarnaseks.

Kuid see ei ole loomulik protsess. Kaugel sellest! Loomulik on hoida seda, mis meile kuulub, ning ehitada üha vägevamaid kodusid ja osta ikka toredamaid autosid. Või kui annamegi, siis tundub, et meie suuremeelsuse mälestuseks võiks ehitatud hoone või korrastatud ruum vähemalt kanda meie nime.

Salajane andmine on hoopis teine asi. Aga, ütleb Jeesus, see toob oma võrratu tasu.

Aita mind, Issand, olla pigem nagu Sina kui nagu mina.

RÕÕMUS ANDJA

Aga see on nii: kes kasinasti külvab, see ka lõikab kasinasti, ja kes rohkesti külvab, see ka lõikab rohkesti. Igaüks andku nii, nagu ta süda on lubanud, mitte nõrdinult või sunnitult, sest Jumal armastab rõõmsat andjat.

2Kr 9:6, 7

See on loodusseadus. Kuidas külv, nõnda lõikus. Kui sa külvad vaid mõne seemne, siis sa ka lõikad vähe. Ja kui külvad palju, võid oodata suurt lõikust.

Paulus räägib meile, et sama seadus kehtib ka vaimulikus maailmas. Neil, kes on ihned Jumala ja teiste suhtes, pole oodata palju õnnistusi ning ka teised inimesed pole nende vastu helded. Heldus on nakkav ning nii mõjutame ümbritsevaid inimesi, sealhulgas oma lapsi. Kui nad näevad, et oleme kitsid, siis nad kipuvad olema täiskasvanuna samuti kitsid ja ihned. Sellel, mida ja kuidas külvame, on mõju, mis ulatub üle aja ja ruumi.

Jumal ei taha, et me lihtsalt annaksime ja annaksime salaja (nagu oleme viimastel päevadel tähele pannud), vaid Ta tahab, et me annaksime ka rõõmsa meelega.

Üks mu lemmiklugusid rõõmsast andmisest on lugu vaesest lesknaisest, kes pani templi ohvrikirstu kaks leptonit. Tema ohvri rahaline väärtus oli äärmiselt väike, kuid „kutsudes oma jüngrid enese juurde, ütles Jeesus neile: „Tõesti, ma ütlen teile, see vaene lesknaine pani rohkem kui kõik, kes panevad aardekirstu, sest nemad panid oma küllusest, tema pani aga kehvusest kõik, mis tal oli, kogu oma elatise““ (Mk 12:43, 44).

Tema ohvrit tunnustati taevas, sest ta oli annetanud südamest. Ta oli rõõmus andja. Just seda ootab Jumal ka igaühelt meist. Ta soovib, et me annaksime südamest. Meelsus, millega annetame, on palju olulisem kui ohvrianni suurus.

Annetamise eesmärk on muuta meid sarnasemaks Jumal Isa ja Jeesusega – nemad andsid enda poolt, et meid õnnistataks nii siin kui ka tulevikus. Jumal soovib, et ma oleksin rõõmsameelne andja.

PATT JÄRGNES MULLE KA KIRIKUSSE

Ja kui te palvetate, siis ärge olge nagu silmakirjatsejad, sest nemad armastavad palvetada sünagoogides ja tänavanurkadel, et olla inimestele nähtavad! Tõesti, ma ütlen teile, neil on oma palk käes! Mt 6:5

Kõige hirmuäratavam selle teksti juures on patu mõju ulatus ja kõikjale tungimine. Patule mõeldes mõtleme üldiselt millelegi, mis toimub pimedas, kõrvalises kohas, salajas. Patusteks peame heroiinisõltlasi, narkodiilereid, vargaid ja abielurikkujaid.

Kuid Matteuse 6:1–18 näeme, et patt järgneb meile otse kirikusse. Seda leiame oma pühendushetkedest, annetamisest, palvetamisest ja paastumisest.

Nüüd võite küsida: „Kui me ei pääse patu mõjust palves olles, siis kuhu on meil põgeneda?“ Valus vastus on: mitte kuhugi! Patt rikub kõik, mida teeme. Kirjatundjate ja variseride probleem seisneb selles, et nad ei suutnud näha patu sügavust ja ulatust. Selle tulemusena jõudis patt isegi nende pühendusellu. Just seepärast pühendab Jeesus sellele teemale nii palju aega. Püüdes saavutada täiuslikkust Jumala ees, langesisid nad taas Saatana lõksu.

Mäejuhluses ütleb Jeesus oma kuulajatele, et variserid ei saanud teelikult patust aru. Nad arvasid, et patt on tegevus, mida tuleb vältida. Kuid ikka ja jälle ütleb Ta välja hirmsa tõe, et patt on meelelaad, mis nakatab kogu meie elu. See on uhke enesekummardamine, mis järgneb meile kõikjale, kuhu läheme. Isegi kui väidame, et kummardame Jumalat, kummardame liiga sageli agaralt iseennast.

Just seda ütleb Jeesus meile nendes jõulistes õpetustes palvetamise, paastumise ja annetamise kohta. Ta räägib, et on olemas „patune patt“ ja „religioosne patt“.

Hea sõnum on siin see, et Ta tahab meid puhastada kõigest ülekohjust. Kuid Ta teab, et kõigepealt peame nägema patu sügavust, et võiksime seejärel minna põlvedel Tema ette sügavpuhastusele.

PÄASTETUD ISEGI „VEGAN-PATTUDEST“

Jeesus vastas talle: „Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kes ei sünni ülalt, ei või näha Jumala riiki.“ ... „Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kes ei sünni veest ja Vaimust, ei saa minna Jumala riiki.“ Jh 3:3, 5

Ühed petlikumad ja eksitavamad patud on need, mida võiks nimetada vegan-pattudeks. Mida need endast kujutavad? Need on sedasorti patud, mida Jeesus kirjeldab Matteuse 6,1–18 – patud, mis on olemuslikult seotud religioosete kommetega, nagu palvetamine ja vaeste aitamine. Nimetan neid vegan-pattudeks, sest nad näevad nii head ja tervislikud välja.

Kuid nad kätkevad endas jõudu meid ootamatult tabada. Selline patt on petlik, kuna pealtnäha tundub see olevat väga religioosne. Ja see võib olla tõeliselt religioosne, aga võib ka olla lihtsalt teine viis, kuidas saada hea enesetunne, kuigi sel juhul ei paku naudingut mitte see, kui patune ma olen, vaid see, kui õige ma olen. Vegan-pattude petlik jõud seisneb selles, et need panevad meid end tundma puhtana, kuigi oleme veel täidetud patu pehkinud olemusega – uhke enesega hakkamasaamisega.

Jeesus tahab meid päästa isegi meie enesega toimetulekust, vaimulikust uhkusest ja rahulolust oma palveelu suhtes.

Ja kuidas Ta kavatseb seda teha? Samamoodi nagu prostituutide ja narkodiileritega. Ta tahab, et meie uhke vaim langeks risti jalamile ning löödaks risti. Ta soovib, et risti löödaks ka meie vale suhtumine jumalakummardamisesse ning suhtumine, et oleme paremad kui need, kes on teistes kogudustes või ei käi üldse kirikus.

Kuid pärast meie uhke eneseõiguse ristilöömist soovib Jeesus luua meid uueks oma Vaimus. Ta soovib, et me sünniksime uuesti uue suhtumisega. Ta soovib, et me sünniksime ülalt. Ta soovib meid päästa isegi vegan-pattudest. Ja on imeline, et Ta on kõigeiks selleks suuteline. See tähendab, et Ta on võimeline seda tegema, kui me täna ja iga päev hüüame alandlikult Tema poole abi saamiseks.

PALVE OLI VARISERIDE JAOKS TÄHTIS

Kuule, Iisrael! Issand, meie Jumal Issand, on ainus. Armasta Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest! Ja need sõnad, mis ma täna sulle annan, jäägu su südamesse!

5Ms 6:4–6

Täna kirjakohas peavad oluliseks nii kristlased kui juudid. Kristlased tunnevad selle ära seetõttu, et Jeesus tsiteeris seda, kui Temalt küsiti, milline käsk on suur. Ta vastas, kasutades 5. Moosese 6:5, mis ütleb, et see on käsk armastada Jumalat.

Kuid see kirjakohas oli juutide jaoks väga oluline juba ammu enne, kui Jeesus sündis – see sisaldus palves, mida nimetati Shemaks. Shema koosnes kolmest lühikesest Pühakirja lõigust: 5. Moosese 6:4–9; 11:13–21; 4. Moosese 15:37–41. Iga juut pidi neid igal hommikul ja õhtul palve kombel retsiteerima.

Shema polnud ainus palve, mis kuulus juutide igapäevaelu. Nad pidid lugema ka palvet nimega Kaheksateist – see koosnes kaheksateistkümnest erinevast palvest, mida tuli lugeda kolm korda päevas: hommikul, lõuna ajal ja õhtul.

Juudid olid palverahvas ning nad võtsid oma palvet tõsiselt. Shema ja Kaheksateist polnud nende ainsad palved – neil oli oma palve peaaegu igaks elujuhtumiks: palve enne ja pärast sööki, siis veel palved, mis olid seotud valgusega, tulega, välguga; palved, kui nähti noorkuud, komeeti, vihma, tormi; palved mere, järvede, jõgede nägemisel; heade sõnumite saamisel; uue mööbli kasutamisel; linna sisenemisel või linnast lahkumisel jne. Igaks puhuks oli oma palve.

Kristlastena on meil siin midagi õppida. Peame nägema ka kõige olemasoleva või meie elus toimuva pühadust. Meil on vaja pidevalt tunda Jumala ligiolu. Peaksime samuti elama palvega ülejutatud elu.

Kuid me peame olema teadlikud ka ohtudest, millesse juudid sattusid. Saatan võib moonutada isegi palve. Kuid Jeesus suudab meid aidata. Ta võib palve taaselustada ja seda meie igapäevaelus pühitseda.

RELIGIOON ON HEA... MÕNIKORD

Kõiki oma tegusid teevad nad selleks, et inimesed neid vaataksid. Nad teevad oma palvepaelas laiemaks ja palvetupsud suuremaks. Nad armastavad esimesi kohti võõruspidudel ja esimesi istmeid sünagoogides ja tere-tamisi turgudel ja seda, et inimesed hüüaksid neid rabiks. /---/ Kes ennast ise ülendab, seda alandatakse, ja kes ennast ise alandab, seda ülendatakse. Mt 23:5–12

Religioon on hea... mõnikord. Ma ütlen „mõnikord“ seetõttu, et isegi usku saab moonutada.

Eile saime teada, et variserid olid väga hoolsad palvetajad. Peale Shema ja Kaheksateistkümne olid neil ka erilised palved iga elujuhtumi jaoks. See oli hea. Halb oli see, et mõned neist kasutasid aegajalt juhuslikult, et palvetamist etendada ja seejuures ennast näidata. See käis vähemalt kahel erineval viisil.

Esimene palve moonutus oli seotud asukohaga. Kuna teatud palveid tuli lugeda kindlatel kellaaegadel päeva jooksul, oli mõnedel juutidel väga lihtne planeerida nii, et nad sattusid palveajal olema avalikus kohas. Seega võisid nad viibida, kui aeg kätte jõudis, „juhuslikult“ mõnel rahvarohkel tänavanurgal või külaplatsil. Tulemus: kogu maailm võis näha palvetaja pühendumust. Lihtne oli olla õigel ajal näiteks sünagoogi sissepääsu ülemisel astmel. Selles kohas võis pidada pika ja demonstratiivselt tulihingelise palve nii, et paljud saaksid hinnata sellega kaasnevat vagadust.

Teine palve moonutus oli palvetamisviis. Juutlik palvetamise maneer tegi suurustlemise väga lihtsaks. Juudid palvetasid seistes, käed üles tõstetud, peopesad ülespoole, ja pea langetatud. Mõõdujad ei saanud jätta märkamata, et see inimene palvetab.

Kõige targemad juudi rabid mõistsid sellise dramatiseerimise täielikult hukka.

Samuti Jeesus. Jeesus teadis, et palve on vestlus Jumalaga ja vaimulik kogemus. Ta soovib, et me palvetaksime südamest ning võtaksime vastu Jumala pakutud õnnistused.

ERINEVAD PALVETAMISVIISID

Aga tõlner seisib eemal ega tahtnud silmigi tõsta taeva poole, vaid lõi endale vastu rindu ja ütles: „Oh Jumal, ole mulle patusele armuline!“ Ma ütlen teile, tema läks alla oma kotta õigeks mõistetult, mitte too teine. Sest igapäev, kes ennast ise ülendab, alandatakse, kes aga ennast ise alandab, seda ülendatakse.“ Lk 18:13, 14

Võib-olla parim illustratsioon, mille Jeesus tõi õige ja vale suhtumise kohta palvetamise ajal, on tähendamissõna variserist ja tõlnerist, mis on kirjas Luuka 18:9–14.

Variser oli väga pealiskaudne – ta kuulus just nende hulka, kelle kohta käisid Jeesuse sõnad Matteuse evangeeliumi 6. ja 23. peatükis. Jeesus annab meile sellest usumehest paari sõnaga ülevaatliku pildi. Meile räägitakse, et ta usaldas vaid enda võimeid ja enda vaimulikke saavutusi ning halvustas kõiki, kes polnud veel jõudnud sellesse vaimulikkuse „ülendatud“ seisukorda. Oma palves rõhutas ta fakti, et ta polnud patune nagu teised, sealhulgas ka maksukoguja, kes juhtumisi sealsamas palvetas. Variser jätkas palvet oma teenete ettelugemisega. Ta maksis truult kümnist ja paastus kaks korda nädalas. Kokkuvõttes oli ta endaga üsna rahul.

Eelnevale kontrastiks kujutab Jeesus maksukogujat, kes on palves alandlik ning anub Jumalat, et Ta oleks tema kui patuse vastu armuline.

Jeesus ütleb palvetajate kohta väga huvitavad sõnad. Ta ütleb, et variser ei palvetanud Jumala poole, vaid „iseeneses“. Ta andis iseendale tunnistuse ja nimetas seda palveks. Mulle meenuvad rabi Simeon ben Yochai [2. saj pKr] sõnad: „Kui maailmas on ainult kaks õiget inimest, siis oleme need mina ja mu poeg. Kui aga ainult üks, siis olen see mina.“

Kuid tõlner palvetas Jumala poole. Ja mitte ainult palvetas, vaid Jumal ka kuulis teda. Tõlner läks templist ära õigeks mõistetuna ja andeksaanuna, samas kui variser jäi oma patuse uhkuse juurde, ise seda teadmata.

Kuidas palvetan mina? on küsimus, mis tekib pärast selle loo lugemist. Kuidas ma peaksin palvetama? Kuidas võiksin täna oma palveelu parandada?